

Explaining the Integrated Management Policies of Isfahan Metropolitan Area

Ziba Zarei¹, Maryam Rezaee²

1. Department of Urban Planning, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran. (Corresponding author)
2. Department of Human Geography, Faculty of Geography and Environmental Planning, University of Sistan and Baluchistan, Zahedan, Iran

Received: 2024/05/25

Accepted: 2025/03/10

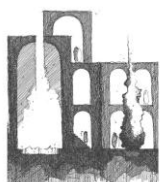
Research Paper

Abstract

One of the most effective key aspects in the city's development is in compliance with technical requirements in defining and managing its boundaries. In fact, proper policy making in the realization of integrated privacy management is the main pillar of the desired and interactive function of the boundaries. This is considered as key concern especially in the metropolises, because the diversity and density of different uses require correct decisions in the sustainability of the metropolises. As one of the most important metropolises in the country, Isfahan city is extremely influenced by urban activities. In this research, by taking advantage of the systematic review of resources related to the city boundary and existing policies with territorial functions in the framework of modern regionalism and stakeholder participation, and by applying the SWOT environmental factors analysis technique, suitable strategies for the integrated management of the city boundary of Isfahan have been presented. The results of this research show that there are 2 identified strengths against 13 identified weaknesses, there is a need to adopt a diversity strategy and review the integrated management policy of Isfahan metropolis. Also, the presence of 6 opportunities against 13 identified threats indicates inappropriate measures in providing integrated management of the Isfahan metropolitan area, and it is necessary to change them with invasive strategies.

Key Words: Integrated Management Policy, SWOT technique City boundary, Metroplise, Isfahan

* Corresponding author's Email: rastqalam@gmail.com

تبیین سیاست‌های مدیریت یکپارچه حریم کلان‌شهر اصفهان

زیبا زارعی^{۱*}، مریم رضائی^۲

۱. گروه شهرسازی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. (نویسنده مسئول)
۲. گروه جغرافیای انسانی، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۲۰

چکیده

یکی از مؤثرترین جنبه‌های کلیدی در توسعه شهرها، رعایت الزامات فنی در تعریف و مدیریت حریم آن است. در واقع سیاست‌گذاری مناسب در تحقق مدیریت یکپارچه حریم، رکن اصلی کارکرد مطلوب و تعاملی محدوده و حریم‌ها است. این امر یک نکته قابل توجه در کلان‌شهرها تلقی می‌شود؛ زیرا تنوع و تراکم کاربری‌های مختلف، مستلزم تصمیمات صحیح در پایداری کلان‌شهرهاست. حریم شهر اصفهان به عنوان یکی از مهم‌ترین کلان‌شهرهای کشور، به شدت تحت تأثیر مستقیم فعالیت‌های شهری است. در این پژوهش، با بهره‌گیری از مرور سیستماتیک منابع مرتبط با حریم شهر و سیاست‌های موجود با عملکردهای قلمرویی در چارچوب منطقه‌گرایی نوین و مشارکت ذی‌نفعان و با کاربست تکنیک تحلیل عوامل محیطی SWOT، راهبردهای مناسب برای مدیریت یکپارچه حریم شهر اصفهان ارائه شده است. گفتنی است که با وجود دو نقطه‌قوت شناسایی شده در مقابل سیزده نقطه‌ضعف مشخص شده، نیاز به اتخاذ راهبرد تنوع و بازنگری در سیاست‌گذاری مدیریت یکپارچه حریم کلان‌شهر اصفهان ضروری می‌نماید. همچنین وجود ۶ فرصت در مقابل ۱۳ تهدید مشخص شده، از اقدامات نامناسب در تأمین مدیریت یکپارچه حریم کلان‌شهر اصفهان حکایت می‌کند که لازم است با راهبردهای تهاجمی نسبت به تغییر آن‌ها اقدام شود. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد عدم مدیریت یکپارچه حریم شهر اصفهان منجر به شکل‌گیری فعالیت‌های ناهمگون و نامناسب و با رویکردهای غیر پایدار شده است.

واژگان کلیدی: سیاست مدیریت یکپارچه، تکنیک SWOT، حریم شهر، کلان‌شهر اصفهان.

مقدمه

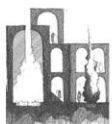
در میان کشورهای در حال توسعه، ایران از رشد شهرنشینی نسبتاً بالایی برخوردار است. یکی از اساسی‌ترین الزامات توسعه شهرنشینی، تأثیرات آن بر نواحی روستایی اطراف است. درواقع ناحیه پیرامون شهر به‌شدت تحت تأثیر فعالیت‌های شهری قرار داشته و افزایش سریع جمعیت شهری باعث شده مزارع و باغات اطراف شهرها به محل‌های مسکونی، صنعتی و خدماتی و نظایر آن تبدیل شوند. این مسئله ابعاد تازه‌ای به مسائل شهری بخشیده و هدایت توسعه شهر و ساماندهی شهرها و مناطق پیرامون آن را ضروری ساخته است. در کشور ما غلبه تفرق‌های مختلف سیاستی، عملکردی، قلمرویی، حاکمیتی و ...، مهم‌ترین دلیل نابسامانی و توسعه ناموزون شهرها بوده است؛ بنابراین بخش عمده‌ای از مشکلات شهرهای کشور، ریشه در عدم یکپارچگی مدیریت و برنامه‌ریزی حریم شهرها دارد. با توجه به افزایش جمعیت و تأثیر آن بر تحولات کالبدی شهر و اراضی پیرامون آن و فقدان راهبردی خاص توسط دولت و رهاشدگی حریم شهرها، موجب از بین رفتن گسترش قانونمند شهرها شده و حریم شهرها را به محلی برای ایجاد معضلات پیچیده تبدیل نموده است.

با توجه به این‌که حریم شهر اصفهان به‌عنوان اراضی بلافصل محدود شهر بسته به توسعه آتی کالبدی و محل ایجاد شرایط مطلوب زیست‌محیطی به‌مثابه هاله تنفس‌گاهی و عامل تلطیف محیط یک شهر به شمار آمده از این حیث همواره از نقش به‌سزایی در حیات شهروندی برخوردار است. همچنین حریم شهر یک فرصت است و اگر درست مدیریت نشود تبدیل به تهدید می‌گردد. درواقع، اگر مدیریت مؤثر، منسجم و یکپارچه‌ای در حریم ایجاد نشود، دیری نخواهد پایید که فضاهای بارزش باقی‌مانده آن‌هم از بین برود؛ بنابراین با برنامه‌ریزی مدیریت حریم شهر از طریق اعمال ضوابط و مقررات هماهنگ برای همه مراکز جمعیت و فعالیت واقع در حریم و ارائه راه‌حل‌های ممکن می‌توان وضع موجود را ساماندهی کرد. مدیریت یکپارچه در حریم به این معناست که از طریق شبکه روابط همکاری و هماهنگی، بر همه فعالیت‌های محدوده حریم و کاربری‌های زمین‌های آن، نظارت فراگیر صورت گیرد. مدیریت جامع لزوماً جانشین مدیریت بخشی نمی‌شود؛ بلکه برنامه‌ها و اقدامات مدیریت‌های بخشی را با یکدیگر هماهنگ می‌سازد؛ البته اگر این برنامه‌ها و اقدامات با رسالت اصلی حریم منافات داشته باشند، جلوگیری هم می‌کند.

در این پژوهش، علاوه بر بهره‌گیری از مرور سیستماتیک منابع مرتبط با حریم شهر و سیاست‌های جهانی مرتبط با مواجهه با تفرق‌های گوناگون عملکردی، سیاسی و قلمرویی و ... به‌ویژه چارچوب حکمروایی کلان‌شهری مبتنی بر منطقه‌گرایی نوین و مشارکت و همکاری شبکه‌ای ذی‌نفعان متعدد حریم کلان‌شهری، با استفاده از تکنیک تحلیل عوامل محیطی SWOT، راهبردهای مناسب برای مدیریت یکپارچه حریم شهر اصفهان ارائه می‌شود.

پیشینه تحقیق

در مقاله‌ای با عنوان «مدیریت یکپارچه حریم در کلان‌شهرها با تأکید بر آسیب‌شناسی»، امیری (۱۴۰۰) به تأثیر دلایل مختلف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی بر حریم کلان‌شهر تهران پرداخته است. وی می‌نگارد که مدیریت حریم کلانشهرها به دلایل مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و زیست محیطی همیشه موضوعی چالش‌برانگیز و تنش‌آفرین در روابط بین سطوح حکومتی بوده است. کلانشهر تهران نیز در رابطه با مسائل توسعه در نواحی حریم با چالش‌های متعددی روبرو است که علاوه بر منطقه کلان‌شهری تهران، قلمرو ملی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهند. رشد سریع شهرنشینی، گسترش بی‌ضابطه شهرها و اراضی پیرامون آن‌ها به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، موجب شده تا امر برنامه‌ریزی برای کلان‌شهرها با چالش‌های زیادی روبه‌رو گردد. مدیریت و برنامه‌ریزی برای حریم کلان‌شهر

تهران در دهه‌های اخیر، زمینه‌ساز چالش میان ذی‌نفعان مختلفی است که هرکدام سهمی از فضای پیرامونی شهر را برای خود می‌خواهند. مدیریت و برنامه‌ریزی حریم کلان‌شهرها به دلیل گستردگی فضایی و تعدد متغیرهای تأثیرگذار، با پیچیدگی‌های بسیاری روبروست. در نتیجه امکان‌سنجی ایجاد کمربند سبز به عنوان یکی از سیاست‌های محدودسازی رشد شهری در محدوده حریم شهر تهران، می‌تواند از راهکارهای اساسی کنترل حریم باشد. باید در کنار توجه به ظرفیت‌های داخلی به فکر عرضه تولیدات داخلی در عرصه‌های بین‌المللی بود؛ زیرا اساس نظام‌های مالی موفق تولید و ایجاد بازار فروش تا ۱۰ برابر بیشتر از جمعیت کشور است.

ابراهیمی‌نیا و همکاران (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان «سیاست‌گذاری در بزرگ‌شهر تهران» روش‌های واکاوی دوگانه یکپارچگی-غیریکپارچگی را مورد بررسی قرار داده و بیان می‌دارند که بزرگ‌شهر (کلان‌شهر) تهران در معرض تصمیم‌ها و سیاست‌های چندگانه‌ای قرار دارد. سیاست‌هایی از سوی عوامل بخش دولتی که هریک در یک حوزه سیاست‌گذاری منفرد دارای قدرت هستند، تصمیم‌های افراد و گروه‌ها در بخش خصوصی (و گاه در بخش عمومی) که به دنبال بیشینه‌کردن منافع اقتصادی خود هستند و تصمیم‌ها و سیاست‌های عوامل سیاست‌گذاری مدیریت شهری در این بزرگ‌شهر را تحت تأثیر قرار می‌دهند. پی‌گیری چنین منافع چندگانه و گاه متضادی نشان از امکان بالقوه بروز ناهماهنگی میان آن‌ها دارد. پرسش دوگانه این مقاله این است که چه عناصر، وضعیت‌ها و پدیده‌هایی و هریک چگونه در شکل‌گیری وضعیت سیاست‌گذاری در بزرگ‌شهر تهران از دیدگاه دوگانه یکپارچگی-غیریکپارچگی سیاست‌ها اثرگذار هستند. در مرحله نخست دانش موجود سیاست‌گذاری یکپارچه در برنامه‌ریزی بزرگ‌شهرها در جهان با به‌کارگیری روش «بازبینی سیستماتیک منابع»، استخراج شده است. در مرحله دوم داده‌های موردنیاز تحلیل با روش «مصاحبه» با متخصصان در بزرگ‌شهر تهران گردآوری، و با روش «تحلیل موضوعی» تحلیل شده است. دستاورد مقاله نشان می‌دهد که در بزرگ‌شهر تهران شکل‌نگرفتن توافق جمعی در میان عوامل سیاست‌گذاری درباره بایستگی استقرار اصول سیاست‌گذاری یکپارچه، نادیده‌گرفتن یا کم‌توجهی به تقابل عناصر رسمی و غیررسمی سیاست‌گذاری، آمیزگری انگاشت سیاست‌گذاری یکپارچه با سیاست‌گذاری واحد، و نیز قرار نگرفتن تصمیم‌گیری در یک فرایند پیوسته برنامه‌ریزی، مهم‌ترین عوامل ایجادکننده غیریکپارچگی سیاست‌گذاری هستند.

«تحقق مدیریت یکپارچه شهری با تأکید بر نقش و قدرت بازیگران سطوح مختلف مدیریت شهری در شهر تهران» عنوان مقاله‌ای است که آشتیانی و همکاران در سال (۱۳۹۹) انتشار داده و در آن اشاره کرده‌اند که تعدد مدیریت و ناهماهنگی سازمان‌ها و نهادهای دولتی و خصوصی متولی امور شهری از چالش‌های مدیریت کلان‌شهری تهران است. هدف از این پژوهش که از نوع کاربردی بوده، بررسی و ارزیابی تحقق مدیریت یکپارچه شهری با تأکید بر نقش و قدرت بازیگران سطوح مختلف مدیریت شهری در تهران بوده و برای رسیدن به آن از روش توصیفی تحلیل استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی کارشناسان، مدیران شهری و اساتید دانشگاه که در زمینه توسعه شهری، برنامه‌ریزی شهری و مدیریت شهری مشغول به فعالیت در شهر تهران بوده است. ۱۰۰ نفر از افراد مذکور به صورت تصادفی انتخاب و اطلاعات لازم با استفاده از ابزار تحقیق، جمع‌آوری و نتایج بررسی نقش و قدرت بازیگران سطوح مختلف مدیریت شهری تهران نشان داد که نهادهای دولتی، شهرداری و شورای شهری بیشترین قدرت را در سطوح تصمیم‌گیری مدیریت شهری داشته و به‌عبارتی بیشترین تأثیرگذاری را بر تحقق مدیریت یکپارچه شهری تهران دارند.

رضایی و همکاران در مقاله‌ای با عنوان «ارزیابی و تحلیل نقش کنشگران مدیریت شهری در مدیریت یکپارچه بافت تاریخی کلان‌شهر شیراز با استفاده از مدل ANP» اشاره می‌کند که امروزه مدیریت و حفاظت از بافت‌های

تاریخی به یک موضوع فوری و چالش‌برانگیز تبدیل شده است؛ زیرا کنشگران متعددی در مدیریت بافت تاریخی کلان‌شهرها به ایفای نقش می‌پردازند؛ لذا هماهنگی این کنشگران و مدیریت منسجم بافت تاریخی از درجه اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این پژوهش به دنبال شناسایی کنشگران و رتبه‌بندی آن‌ها در نظام مدیریت بافت تاریخی کلان‌شهر شیراز است تا بتواند با شناخت چالش‌های موجود، زمینه تحقق مدیریت یکپارچه در بافت تاریخی را ارزیابی و تحلیل نماید. روش تحقیق این پژوهش توصیفی-تحلیلی است. در این پژوهش براساس مبانی نظری، شاخص‌های مختلف مدیریت شهری در زمینه‌های برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری، قانون‌گذاری و غیره شناسایی و در قالب پرسش‌نامه خبرگان (۲۰ نمونه) به رتبه‌بندی کنشگران مختلف مدیریت شهری با استفاده از مدل دلفی و وزن‌دهی در نرم‌افزار Super Decision و با استفاده از مدل ANP پرداخته شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که به دلیل مدیریت متمرکز حاکم بر بافت تاریخی، نهادهای ملی و حکومتی بیشترین نقش را در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی بافت تاریخی ایفا می‌نمایند؛ همچنین سازمان‌های مدیریت محلی مانند شهرداری و شورای شهر بیشتر از آن که نقش مدیریتی ایفا نمایند، فقط به عنوان نهادهای ناظر، خدماتی و عمرانی به فعالیت می‌پردازند. شکاف مدیریتی فوق باعث اتلاف سرمایه‌های محلی و عدم تمایل بخش خصوصی و شهروندان به مشارکت گردیده است؛ لذا به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان پیشنهاد می‌شود با به‌کارگیری رویکرد مدیریت یکپارچه شهری و تقویت نقش نهادهای محلی و غیره در بافت تاریخی، از تفرق عملکردی حاکم بر نظام مدیریتی بکاهند و عملکرد آن را بهبود بخشند. تجمیع نتایج مطالعات پیشین نشان می‌دهد که در کلان‌شهرها بواسطه نفوذ قدرت، نفوذ جریان‌های اقتصادی و عدم پایش دقیق دستگاهی، کاستی‌های جدی در مدیریت یکپارچه حریم کلان‌شهرها وجود دارد. در مقاله امیری (۱۴۰۰) بوضوح آسیب‌شناسی ناشی از عدم اقدامات یکپارچه در حریم کلان‌شهر تهران مشهود است که این امر با نتایج مقاله حاضر هم‌راستایی دارد؛ اگرچه تکنیک مورد استفاده متفاوت است. همچنین پژوهش حاضر که درخصوص تبیین سیاست‌های مدیریت یکپارچه حریم شهر اصفهان است با مقاله آشتیانی و همکاران (۱۳۹۹) دارای قرابت محتوایی در به‌م‌ریختگی مدیریت یکپارچه و از هم‌گسستگی تمرکز بر مدیریت صحیح حریم کلان‌شهر تهران دلالت دارد. شایان ذکر است در مقالات یاد شده، اگرچه تکنیک‌های متفاوتی مورد استفاده پژوهش‌گران واقع شده؛ اما نتایج نشان از افتراق در پیاده‌سازی سیاست‌های مدیریت حریم کلان‌شهرها دارد. درواقع حریم کلان‌شهرها فاقد مدیریت یکپارچه است.

ادبیات پژوهش

الف: حریم شهر

حریم شهرها در اجرای سیاست مدیریت و مهار توسعه شهرها و جلوگیری از گسترش ناموزن آن‌ها ایجاد شده‌اند. با این‌وجود، این سیاست همیشه و همه‌جا محتوای یکسانی نداشته است. اغلب در این زمینه به سه سیاست مشخص اشاره شده است که عبارت‌اند از: ۱- حریم به معنای مرزهای توسعه شهری، ۲- حریم به معنای مرزهای خدمات شهری و ۳- حریم به معنای کمربند سبز. مرزهای توسعه شهری خطی است که به‌عنوان حدفاصل میان محدوده شهری و منطقه روستایی پیرامون آن، ترسیم شده است. پهنه‌بندی نواحی داخل خط برای کاربری‌های شهری و بیرون خط برای کاربری‌های روستایی است. وجه تمایز سیاست مرزهای توسعه شهری و کمربند سبز در این است که اولی قرار نیست دائمی باشد. محدوده برحسب نیاز، گسترش می‌یابد. گاهی محدوده گسترش آینده نیز مشخص می‌شود. مرزهای خدمات شهری سیاست دیگری برای مهار توسعه شهری است که انعطاف‌پذیری آن حتی بیشتر از

مرزهای توسعه شهری است. مرز خدمات شهری محدوده‌ای را نشان می‌دهد که فراتر از آن برخی خدمات شهری مانند آب، فاضلاب، برق و مشابه عرضه نمی‌شود. اراضی بیرون محدوده‌های از این دست قابل ساخت‌وساز هستند، اما ساکنان نباید انتظار خدمات شهری را داشته باشند. کمربند سبز در تعریف غالب، فضای واقعی و باز (جنگل، زمین زراعی، مرتع و دیگر فضاهای باز) پیرامون شهر یا مجموعه شهری (منطقه مترو پلی) است که قرار است حائل و مانع دائمی در برابر توسعه شهری باشد. در اراضی مشمول کمربند سبز، توسعه به معنای ساخت‌وساز یا از مقررات اکید تبعیت می‌کند و یا به کلی ممنوع است. کمربند سبز یا با تملک فضای باز یا حق ساخت‌وساز به وسیله دولت یا سازمان‌های غیرانتفاعی یا با وضع مقررات برای زمین‌های خصوصی، ایجاد می‌شود (طرح جامع حریم شهر اصفهان، نقش جان پارس، ۱۳۹۷).

ب: تفرق؛ مانع یکپارچگی مدیریت حریم شهر

ادامه یافتن پراکنده‌رویی شهری و نیز شکست تلاش‌های مرتبط با اصلاح حکومت‌های محلی موجب رشد واگرایی بین فضاهای شهری عملکردی و نهادی در بسیاری از کشورها شده است. امروزه شهرها، به معنی هویت‌های اقتصادی - اجتماعی، به لحاظ سرزمینی یکپارچه، دیگر وجود ندارند. پدیده شهر را به بهترین وجهی می‌توان با مفهوم یا ایده ناحیه کلان‌شهری توصیف کرد که در حقیقت مناطق شهری چند هسته‌ای هستند که در طول محور شبکه‌های عملکردی توسعه یافته و مرزهای قلمرویی تعریف شده نهادی و سازمانی را درنور دیده‌اند. این شرایط که با عنوان تفرق حکومتی تعریف می‌شود، موجب دشوار شدن حل مسائل عمومی در چنین نواحی می‌شود.

- **تفرق برنامه‌ریزی - سیاستی** که به معنای عدم وجود استراتژی و یا سیاست یکپارچه افقی و عمودی در برنامه‌ریزی شهری است. منظور از یکپارچگی سیاستی عمودی، استراتژی‌های یکپارچه در لایه‌هایی چون سیاست‌های ملی، منطقه‌ای، خرد منطقه‌ای و محلی است؛ سیاست‌های افقی نیز به معنای آن است که بخش‌های مختلفی چون محیط‌زیست، حمل‌ونقل و با اقتصاد شهری و ... در کنار هم و در پیوند با هم استراتژی مالی شهر واحدی را به اجرا برسانند. در هر دو حوزه سیاستی افقی و عمودی باید استراتژی‌های هر سطح برای سطوح پایین‌دست، چارچوب تصمیم‌گیری مشخصی فراهم سازد.

- **تفرق عملکردی** زمانی به وقوع می‌پیوندد که در یک شهر با قلمرو حکومتی خاص مانند محدوده شهر با شهرداری برنامه‌ریزی و ارائه خدمات شهری در مورد کارکردها و وظایفی که ماهیت محلی دارند بین چند نهاد، سازمان و هیئت تقسیم شده است که به عنوان مثال در شهر اصفهان، به معنای تصمیم‌گیری و ارائه خدمات شهری به شهروندان توسط تنوع بسیاری از سازمان‌های دولتی و عمومی است.

- **تفرق قلمرویی** به معنای منطقه‌بندی شهری متفاوت سازمان‌های ذی‌ربط (نظیر مناطق شهرداری، سازمان آب، نیرو، مخابرات و ...) در ارائه خدمات شهری است، خلاء قلمرویی و تداخل قلمرویی از نشانه‌های تفرق قلمرویی است و به دلیل تعدد سازمان‌های ذی‌ربط مذکور و چگونگی تقسیم وظایف ارائه خدمات شهری میان آن‌ها اتفاق می‌افتد.

- **تفرق مرتبط با بسترها و زمینه مدیریت شهری** که به تفرق‌ها و ناهماهنگی‌های موجود در مجموعه قوانین و مقررات موجود شهری، اسناد بالادست سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی شهری زیرساخت‌های اطلاعاتی و ارتباطی مورد نیاز تصمیم‌گیری شهری دلالت دارد.

از سوی دیگر با تأکید بر سطح تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری و بر اساس تئوری مطرح شده در زمینه

سیاست‌گذاری و قدرت شهری ابعاد ذیل حائز اهمیت هستند و شناسایی عناصر و کنشگران ساختار قدرت و حاکمیت و بررسی تشکیلات و روابط میان سازمانی عناصر (برحسب عملکردهای اصلی و برحسب سطوح تقسیمات کشوری) و بررسی منابع و ابزار قدرت و حاکمیت در میان ضروری‌ترین و مؤثرترین ابزارهای حاکمیت و مدیریت شهری برای تحقق یکپارچگی، می‌توان از قوانین و مقررات متناسب و کارآمد یادکرد؛ درواقع هرگونه مداخله و اقدام رسمی در سطح شهر و منطقه نیازمند برخورداری از پشتوانه‌ها و مستندات حقوقی و قانونی است که بتواند عملکردهای سه‌گانه زیر را ایفا کند؛ بسترسازی تسهیل‌کنندگی و حمایت‌گری، همچنین در بسیاری از متون مرتبط با تصمیم‌گیری میزان و چگونگی تولید، پردازش و انتقال اطلاعات موردنیاز تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری موردتوجه قرار گرفته است (خداشاهی، ۱۳۹۷).

ج: حکمروایی کلان‌شهری؛ حرکت به‌سوی یکپارچگی مدیریت حریم شهر

بحث درباره ماهیت حکمروایی کلان‌شهری یک موضوع اصلی در حوزه‌های اقتصاد منطقه‌ای، تحقیقات مدیریت عمومی و علوم سیاسی (شهری) است. نسل‌های مختلف اندیشمندان درباره راه درست غلبه بر شکاف بین قلمروهای عملکردی و ساختار نهادی و سازمانی حکومت محلی شهری به بحث پرداخته‌اند. این بحث‌های دامنه‌دار درزمینه حکمروایی کلان‌شهری به‌طور عمده در بین دو سنت فکری مختلف روی داده است. سنت اصلاح کلان‌شهری و رویکرد انتخاب عمومی در طول دهه ۱۹۹۰ چند اندیشمند و حامی سیاسی، مفهوم منطقه‌گرایی نوین (Friskin and Norris, ۲۰۰۳) یا حکمروایی کلان‌شهری نوین (Brenner, ۲۰۰۳) را طرح کردند (تازه‌دل و همکاران، ۱۴۰۰).

نخستین عامل در خصوص رفتار بازیگران است. درحقیقت خطر تله تصمیم مشترک زمانی کاهش می‌یابد که بازیگران استراتژی‌هایی تضادگیز اتخاذ کنند (Benz, ۲۰۰۱). صورت‌بندی هنجارهای نرم به‌جای ایجاد تعهد و رایزنی باهمه ذی‌نفعان مرتبط؛ تخصیص منابع مالی به شیوه‌ای برابرخواهانه؛ مصالحه‌جویی از طریق راه‌حلی‌هایی که تنها به شکلی جزئی به تغییر وضع موجود می‌پردازند (عمل‌گرایی یا پراگماتیسم)؛ تأکید نه‌تنها بر هماهنگی مثبت صورت گیرد (از طریق مذاکره)، بلکه هماهنگی منفی (از طریق پیش‌بینی منافع و واکنش‌های ممکن بازیگران همسان یک مجموعه بدون این‌که ضرورت مذاکره‌ای با آن‌ها صورت گیرد) نیز باید مورد ملاحظه قرار گیرد. عامل دوم وجود ساختار انگیزشی است که از سوی نهادهای فرادست شکل گرفته و پیشنهاد می‌شوند. اگرچه چنین نهادهایی نقش مستقیمی در حل مسئله کلان‌شهری بر عهده ندارند، با این‌وجود تشکیلات فرامحلی مانند ایالت‌ها با استان‌ها، همچنین دولت ملی و حتی نهادهای بین‌المللی مانند اتحادیه اروپا می‌توانند مشوق‌هایی (مالی) تدارک ببینند و با این روش بر بازیگران کلان‌شهری و اراده و تمایل آن‌ها برای همکاری تأثیر زیادی بگذارند. درنهایت رهبری سیاسی نقش بسیار مهمی در این میان بازی می‌کند. تجهیز منابع حول یک‌چشم‌انداز نیرومند که از سوی رهبری سیاسی پیشنهاد شده است، می‌تواند انگیزش‌ها را برای تحقق اهداف مشترک و از این طریق تسهیل همکاری میان بازیگران تقویت کند.

روش تحقیق

این پژوهش باهدف بیرونی کاربردی و هدف درونی تحلیلی-تبیینی و با رویکردی کیفی در پی سیاست‌گذاری یکپارچه و شناسایی راهبردهای مناسب برای مدیریت یکپارچه حریم شهر اصفهان است. در این راستا، علاوه‌بر بهره‌گیری از مرور منابع مرتبط با حریم شهر و مبتنی بر منطقه‌گرایی نوین و مشارکت و همکاری شبکه‌ای ذی‌نفعان

متعدد حریم کلان‌شهری، با استفاده از تکنیک تحلیل عوامل محیطی SWOT، راهبردهای مناسب برای مدیریت یکپارچه حریم شهر اصفهان ارائه می‌شود.

تحت تأثیر رواج نظریه سیستم‌ها، در ایالات متحده آمریکا، الگوی جدید برنامه‌ریزی راهبردی مورد استقبال قرار گرفت. یکی از ابزارهای استراتژیک، تطابق نقاط قوت و ضعف SWOT مدل درون سیستمی با فرصت‌ها و تهدیدات برون سیستمی است. مدل تحلیل سیستماتیکی را برای شناسایی این عوامل و انتخاب SWOT استراتژی‌ای که بهترین تطابق بین آن‌ها را ایجاد می‌نماید، ارائه می‌دهد. از دیدگاه این مدل یک استراتژی مناسب قوت‌ها و فرصت‌ها را به حداکثر و ضعف‌ها و تهدیدها را به حداقل ممکن می‌رساند. بدین منظور نقاط SO، WO، ST، ضعف و قوت و فرصت و تهدیدها در چهار حالت کلی پیوند داده می‌شوند. هدف از این کار شناسایی یکی از چهار الگوی WT خاص برای سازگاری موقعیت داخلی و خارجی است.

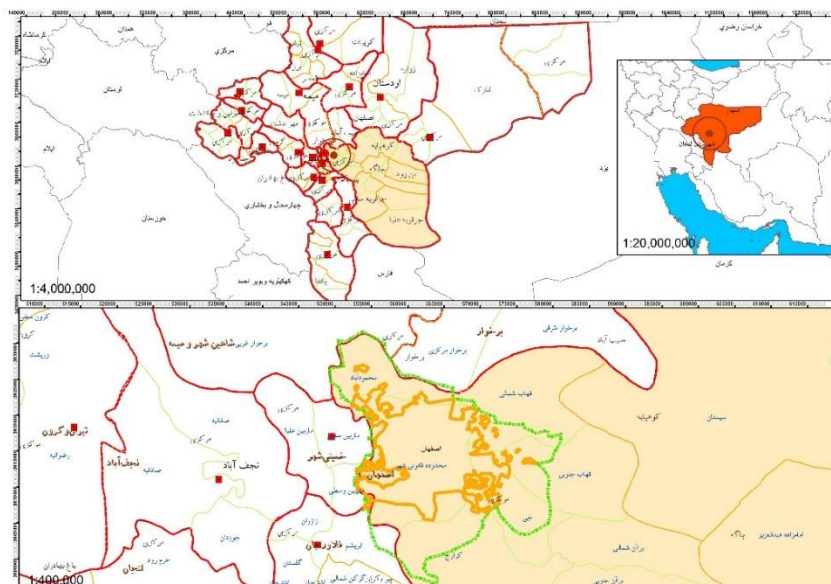
معرفی ویژگی‌های حریم شهر اصفهان

مساحت محدوده شهر اصفهان در طرح‌های جامع و تفصیلی قبلی شامل محدوده متصل شهر بود و محدوده‌های منفصل شهر را در برنمی‌گرفت. محدوده‌های منفصل شهر شامل شهرک‌ها و مجتمع‌های مسکونی موجود و دارای طرح مصوب واقع در پیرامون شهر از قبیل سپاهان‌شهر، شهرک شهید کشوری، شهرک بختیاردشت، شهرک ولی‌عصر، شهرک شهید منتظری و ۱۳ روستای الحاقی شامل کلمخواران، زوان، پینارت، روشن‌دشت و روشن‌شهر در منطقه ۴، روستاهای دنارت، ردان و فیزدان در منطقه ۶، روستاهای محمودآباد، امین‌آباد، حصه و جلوان در مناطق ۱۰، ۱۲، ۱۴ و سکونت‌گاه‌های شرق بزرگراه شهید آقا بابایی در منطقه ۱۰ به محدوده شهر اصفهان است. تغییر محدوده شهر اصفهان از مساحت حدود ۱۵ هزار و ۵۰۰ هکتار به ۲۰ هزار و ۵۰۰ هکتار (طرح جامع حریم شهر اصفهان، نقش جان پارس، ۱۳۹۷).

مطالعات طرح توسعه پایدار حریم شهر اصفهان در سال ۱۳۷۸ صورت گرفت و به تصویب به استناداری رسید. براین اساس حریم شهر اصفهان و حریم شهرهای هم‌جوار اصلاح و حریم شهر اصفهان در سمت جنوب افزایش یافت. به‌طوری‌که مساحت مصوب حریم شهر بیش از ۴۷ هزار هکتار شد. در سال ۱۳۸۸ نتایج مطالعات، تحلیل‌ها و یافته‌های طرح (راهبردها، سیاست‌ها و برنامه ساماندهی) و نقشه‌های مربوط به آن در مصوب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان را گرفت. پیگیری و هماهنگی برای خروج پادگان‌های نظامی در مناطق ۵، ۶ و ۱۳، تهیه طرح ساماندهی و حفاظت از باغات غرب اصفهان، ساماندهی ورودی‌های شهر، تهیه طرح کاربری و نحوه استفاده از اراضی کلان واقع در حریم شهر، ایجاد پیوستگی بین حریم شهر اصفهان با حریم شهرهای مجاور و ایجاد کمربند سبز به منظور جلوگیری از گسترش حریم و شناسایی اراضی واقع در مرزهای مشترک حریم شهر اصفهان و حریم شهرهای مجاور و راهکار مناسب برای اجرای طرح‌های خدماتی و عمرانی مشترک و تهیه بانک اطلاعاتی املاک و اراضی حریم شهر از برنامه‌هایی است که توسط اداره هماهنگی و نظارت بر حریم شهر اجرا می‌شود. در سال ۱۳۹۵ طرح توسعه پایدار حریم شهر اصفهان بر اساس «دستورالعمل نحوه تهیه سند پهنه‌بندی حریم» بازبینی گردید. شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در سال ۱۳۹۶ با بررسی سند پهنه‌بندی حریم شهر اصفهان و با توجه به طرح‌های فرادست از جمله طرح ناحیه اصفهان، حریم اصفهان در حوزه مرکزی قرار گرفته و حفاظت و کنترل فضایی در آن ضرورت دارد، بر این نکته تأکید کرد که در ضوابط مربوط به استقرار فعالیت در حریم شهر، هرگونه استقرار صنایع جدید (مطابق ضوابط استقرار صنایع مصوب هیئت‌وزیران) در شعاع ۵۰ کیلومتری اصفهان در خارج از شهرک‌های صنعتی به‌عنوان فعالیت

ممنوع، قید شود. درنهایت، سند پهنه‌بندی حریم شهر اصفهان در قالب «دستورالعمل نحوه تهیه سند پهنه‌بندی حریم» به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران رسید (طرح جامع حریم شهر اصفهان، نقش جان پارس، ۱۳۹۷).

شکل ۱: موقعیت و وضعیت موجود کاربری و پوشش زمین

تحلیل عوامل محیطی مؤثر بر مدیریت یکپارچه حریم شهر اصفهان

تجزیه و تحلیل مطالعات این بخش در قالب روش SWOT و در جدول شماره ۱ تدوین شده است. خروجی جدول‌ها، راهبردهای نظامات مختلف یکپارچگی مدیریت حریم شهر اصفهان در مراحل بعدی خواهد بود. عوامل ایجاد قیود (مجموعه‌ای از عوامل که فعالیت برنامه‌ریزی را محدود می‌سازند و آن را تحت فشار قرار می‌دهند) در مدیریت حریم اصفهان به شرح زیر است:

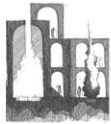
– **قوانین و مقررات:** قوانین و مقررات جاری کشور در مواردی همچون قانون حفاظت و گسترش فضاهای سبز، قانون اراضی شهری و قانون حفظ و گسترش اراضی کشاورزی دارای تداخل‌های متعدد و متعارضی هستند که سبب ایجاد حق اختیار و مالکیت برای ارگان‌های مختلف همچون شهرداری‌ها، مسکن و شهرسازی و جهاد کشاورزی شده‌اند.

– **حقوق مالکیت و امکانات دخالت:** در حال حاضر نهادهای متعددی اراضی حریم را در اختیار دارند و وجود این متولیان مختلف در امر تصمیم‌گیری، از مهم‌ترین قیود حاکم بر سر راه تحقق اهداف مورد نظر حریم اصفهان هستند.

– **وجود نداشتن جایگاه قانونی خاص برای شوراهای اسلامی در نظام برنامه ملی، منطقه‌ای و محلی:** با توجه به نقش شورای شهر در تحقق اهداف مدیریت حریم اصفهان، عدم جامعیت در تصمیم‌گیری‌ها و حوزه عمل شورا بر سایر نهادهای بخشی مؤثر در حریم از مهم‌ترین محدودیت‌های حاکم بر حریم به شمار می‌رود.

نامعلومی‌های مؤثر بر مدیریت حریم نیز شامل موارد ذیل می‌شود:

– **نامعلومی در محیط برنامه‌ریزی:** این نامعلومی به معنای آن است که اطلاعات لازم و کافی در مورد عناصر

نظام شهری در مورد برنامه‌ریزی و طراحی در دست نبوده و نیاز به اطلاعات بیشتری در مورد محیط است.

– **نامعلومی در ارزش‌های هدایت‌کننده برنامه‌ریزی:** این نامعلومی بدین معناست که به اهداف خرد

روشن‌تر، اولویت‌بندی مشخص‌تر و تحلیل جامع‌تر و عمیق‌تر از مشکلات محیط مدیریتی حریم نیاز است.

– **نامعلومی در تصمیمات سایر عاملان برنامه‌ریزی:** به معنای نیاز به هماهنگی بیشتر بین

تصمیم‌گیرندگان، نیاز به بررسی امکان‌پذیری انجام فعالیت مشترک برنامه‌ریزی، نیاز به بررسی امکان برقراری ارتباط منظم بین تمامی تصمیم‌گیرندگان و درنهایت تدوین برنامه کار مشترک و جامع است.

جدول ۱: شرایط بیرونی و درونی در زمینه‌های مختلف

شرایط بیرونی (External)		شرایط بیرونی (Internal)		زمینه‌ها
تهدیدها (Threats)	فرصت‌ها (Opportunities)	نقاط ضعف (Weaknesses)	نقاط قوت (Strengths)	
-وجود فضاهای رها مانده بین حرائم -عدم کنترل بر ساخت و سازهای فضاهای رها مانده بین حریم‌ها به‌واسطه ابهام در متولی امر مدیریت این محدوده‌ها در فضای بین حریم اصفهان و خمینی‌شهر -وجود موانع و مسائل فرهنگی - اجتماعی جهت اصلاح حریم‌های شهرهای اصفهان با خمینی‌شهر و دولت‌آباد -وجود موانع متعدد جهت اصلاح تداخل حریم شهر اصفهان و بهارستان به‌واسطه پتانسیل‌های اقتصادی اراضی جنوب اصفهان	وجود قوانین و مقررات واضح و روشن برای رفع تداخل حریم‌ها -امکان افزایش محدوده حریم اصفهان از سمت شرق و جنوب به‌واسطه وجود فضاهای رها مانده -امکان افزایش محدوده حریم اصفهان به‌واسطه رفع تداخل حریم اصفهان و حریم شهرهای مجاور از مرز تقسیمات شهرستانی	-تداخل حریم شهر اصفهان در محدوده شهرستان‌های مجاور از سمت شمال غرب و جنوب غربی -تداخل حریم شهرهای مجاور اصفهان در محدوده شهرستان اصفهان از سمت شمال و غرب -تداخل حریم اصفهان و حریم بهارستان در جنوب -انطباق خط محدوده و حریم شهر در محدوده رهنان و خوراسگان و کم‌عرض بودن پهنه حریم در سرتاسر بخش غربی -افزایش ساخت‌وسازها و عدم کنترل و نظارت صحیح در محدوده‌هایی از حریم شهرهای مجاور که در شهرستان اصفهان و نزدیک به شهر اصفهان واقع شده‌اند. -عدم انطباق خط محدوده حریم بر عوارض طبیعی در بعضی از نقاط و (محدوده شهرستان خمینی‌شهر) -عبور خط حریم از بافت مسکونی و در مواردی از وسط ساختمان‌های مسکونی و تفکیک بافت و ساختمان به دو محدوده داخل و خارج از حریم (در محدوده تحت مدیریت منطقه ۱۳ شهرداری اصفهان)	ارتقاء سطح آگاهی مدیریت شهری جهت تسریع در رفع تداخل حرائم شهرهای مجاور و حریم اصفهان	تقسیمات کشوری و شهری

عناصر و نهادهای مدیریتی	عناصر و نهادهای مدیریتی	حقوق و قوانین	-نقصان در هماهنگی بین سازمانی افقی که بروز بسیاری از تناقضات در سیاست‌گذاری‌ها و اجرا، دوباره کاری‌ها، اتلاف منابع و ... را دامن می‌زند. -اطلاق ناپذیر بودن مفهوم سیستم بر مجموعه عناصر مدیریت حریم به واسطه عدم وجود روابط متقابل به اجزای سیستم -نامشخص بودن جایگاه و هویت حریم در سیستم مدیریت شهری اصفهان -بروز اغتشاش و ابهام در وظایف قانونی و جایگاه سازمانی عناصر ذی‌ربط در مدیریت حریم به واسطه عدم وجود رویکرد جامع و کل‌نگر در وضع موجود -فقدان لایه‌های بین سازمانی و برنامه‌ریزی در مدیریت حریم شهر اصفهان -خلأ شدید جایگاه و روابط بین سازمانی و تشکیلاتی در رابطه با حریم -فقدان استقلال و اقتدار کافی شهرداری برای انجام وظایف خود در رابطه با حریم	جهت‌گیری بین‌المللی در ارتباط با تقویت نقش افراد، سازمان‌های غیردولتی و کارشناسان در امور تصمیم‌گیری و حکمروایی. -اذعان و اعتراف به بی‌ثمر بودن روابط بالا به پایین و سنتی در حل مسائل بفرنج -شکل‌گیری برخی از اشکال نهادهای جامعه مدنی و تشکلهای غیردولتی برای خارج کردن نظام تصمیم‌گیری از شکل خطی -حرکت در راستای حرفه‌ای نمودن مدیریت جهت استقرار نظام شایسته‌سالاری با توجه به سیاست‌های اجرایی استان اصفهان در برنامه چهارم توسعه -افزایش باور عمومی و مدیران شهری در جهت ایجاد مدیریت یکپارچه و قانونمند. -استفاده از پتانسیل‌های بالقوه گروه‌های صنفی موجود در حریم اصفهان در جهت مدیریت مطلوب و پایدار	-وجود خلأ جدی مجموعه قوانین شهری به لحاظ کنترل توسعه فیزیکی شهرها و تهدیدات ناشی از آن بر حریم -عدم انطباق قوانین و نظام حقوقی موجود بر نیازهای سیستم مدیریت حریم و نیازهای جدید -وجود راه‌های گریز از مجازات ناشی از تخلفات به واسطه عدم پوشش فضایی کامل محدوده حریم -نارسایی در سیستم ضمانت اجرایی حقوق و قوانین در برابر
			-حجم عمده‌ای از قوانین و مقررات جنبه تنبیهی و بازدارنده دارند. -فقدان کل‌نگری موضوعی و خلأ و نقایص قانونی به لحاظ پوشش موضوعی و فضایی در رابطه با حریم -غلبه افراد بر قوانین -وجود تداخل و ابهام‌های قانونی شدید و گسترده در زمینه شرح وظایف و اختیارات شهرداری‌ها و دیگر نهادهای مسئول به دلیل تعدد قوانین مرتبط و مؤثر و عدم	-تدوین قوانین تشویقی جهت افزایش کارایی مدیریت حریم اصفهان -توجه روزافزون به مشارکت عمومی و تلاش در جهت ایجاد ساز و کارهای قانونی لازم جهت ورود بخش خصوصی در عرصه‌های مدیریتی	-وجود محدود قوانین کنترلی، در رابطه با مدیریت استقرار کاربری‌های صنعتی در محدوده پیرامون کلان‌شهر اصفهان همچون قانون منع احداث صنایع تا فاصله 50 کیلومتری از مرکز شهر اصفهان

تخلّفات (کمیسون ماده نه‌تنها ضمانت اجرای قانون شهرداری‌ها را بر عهده ندارد؛ بلکه سبب افزایش تخلّفات نیز می‌شود) -تغییر قوانین مرتبط با قانون شهرداری‌ها در شرایط فقدان یک چارچوب حقوقی قانونی فراگیر و متناسب و در نتیجه حاکمیت فضای ابهام و عدم قطعیت شدید در قوانین مذکور و تبعات حقوقی ناشی از آن -بی‌ثباتی و تزلزل قانون شهرداری‌ها از حیث تغییرات حقوقی -عدم ارتباط و تعامل فعال بین علوم شهری و قانون‌گذاری شهری -عدم ارتباط و تحول قوانین شهری متناسب با دیدگاه‌ها و روش‌های جدید مدیریت شهری -عدم امکان توسعه محدودهٔ حریم شهر اصفهان از سمت شمال و غرب به‌واسطهٔ قانون تعاریف محدوده و حریم	هماهنگی و تعیین تکلیف وضعیت قوانین ناسخ و منسوخ -نقص و ناهماهنگی قوانین به لحاظ پوشش حریم و ایجاد زمینهٔ نامناسب و اغتشاش مدیریتی و امکان فرار از آن	
--	--	--

تحلیل عوامل مؤثر بر مدیریت یکپارچه حریم شهر اصفهان

بر اساس ناحیه‌بندی طرح جامع حریم شهر اصفهان، سه شاخص در جداول ۲ تا ۷ مورد بررسی قرار گرفته است، ضریب اهمیت تقسیمات کشوری و شهری ۰.۴۲؛ ضریب اهمیت حقوق و قوانین ۰.۲۸ و عناصر و نهادهای مدیریتی ۰.۳۰ که جمع ضریب اهمیت یک شده است.

جدول ۲: ضریب اهمیت هر یک از عوامل تأثیرگذار

ردیف	عوامل تأثیرگذار	ضریب اهمیت
۱	تقسیمات کشوری و شهری	۰.۴۲
۲	حقوق و قوانین	۰.۲۸
۳	عناصر و نهادهای مدیریتی	۰.۳۰
	جمع	۱.۰۰

عوامل ارائه شده در جدول زیر، از عوامل تأثیرگذار بر شاخص تقسیمات کشوری و شهری است که ضریب اهمیت آن‌ها، رتبه و امتیاز نهایی با توجه به ضریب اهمیت شاخص تقسیمات کشوری و شهری که ۰.۴۲ محاسبه گردیده است.

جدول ۳: تقسیمات کشوری و شهری به همراه ضرایب اهمیت

تقسیمات کشوری و شهری (۰.۴۲)

ردیف	عوامل	ضریب اهمیت	ضریب اهمیت عوامل	رتبه	امتیاز
۱	امکان افزایش سطح حریم	۰.۱۰	۰.۰۴۲۰	۳.۵۰	۰.۱۵
۲	آگاهی نسبت به موضوع در بین مدیران شهری	۰.۱۰	۰.۰۴۲۰	۴.۰۰	۰.۱۷
۳	امکان رفع تداخل حریم به لحاظ قانونی	۰.۱۰	۰.۰۴۲۰	۳.۵۰	۰.۱۵

عوامل ارائه شده در جدول زیر، از عوامل تأثیرگذار بر شاخص عناصر و نهادهای مدیریتی است که ضریب اهمیت آن‌ها، رتبه و امتیاز نهایی با توجه به ضریب اهمیت شاخص عناصر و نهادهای مدیریتی که ۰.۳۰ محاسبه گردیده است.

جدول ۴: عناصر و نهادهای مدیریتی همراه ضرایب اهمیت

عناصر و نهادهای مدیریتی (۰.۳۰)

ردیف	عوامل	ضریب اهمیت	ضریب اهمیت عوامل	رتبه	امتیاز
۱	وجود نهادهای جامعه مدنی و تشکلهای غیردولتی	۰.۰۶	۰.۰۱۸۰	۴.۰۰	۰.۰۷
۲	مدیریت یکپارچه و قانونمند	۰.۰۹	۰.۰۲۷۰	۳.۵۰	۰.۰۹
۳	استفاده از پتانسیل‌های بالقوه گروه‌های صنفی موجود در حریم	۰.۰۹	۰.۰۲۷۰	۴.۰۰	۰.۱۱

عوامل ارائه شده در جدول زیر، از عوامل تأثیرگذار بر شاخص حقوق و قوانین است که ضریب اهمیت آن‌ها، رتبه و امتیاز نهایی با توجه به ضریب اهمیت شاخص حقوق و قوانین که ۰.۲۸ محاسبه گردیده است:

جدول ۵: حقوق و قوانین همراه ضرایب اهمیت

حقوق و قوانین (۰.۲۸)

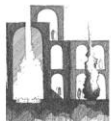
ردیف	عوامل	ضریب اهمیت	ضریب اهمیت عوامل	رتبه	امتیاز
۱	وضع قوانین محدود کننده توسعه فیزیکی	۰.۰۵	۰.۰۱۴۰	۴.۰۰	۰.۰۶
۲	وجود قوانین تشویقی	۰.۰۷	۰.۰۱۹۶	۴.۰۰	۰.۰۸

در ادامه جداول عوامل تأثیرگذار (داخلی و خارجی) و به همراه امتیاز حاصل شده، ارائه می‌گردد:

جدول ۶: عوامل تأثیرگذار داخلی و امتیازات حاصل شده

قوت‌ها

ردیف	عامل	ضریب اهمیت	رتبه	امتیاز
۱	وضع قوانین محدود کننده توسعه فیزیکی	۰.۰۱۴۰	۴.۰	۰.۰۶
۲	آگاهی نسبت به موضوع در بین مدیران شهری	۰.۰۴۲۰	۴.۰	۰.۱۷
۳	جمع			۰.۲۲

ضعف‌ها

ردیف	عامل	ضریب اهمیت	رتبه	امتیاز
۱	تداخل و ناهماهنگی در مرز مشترک شهرها	۰.۰۷۱۴	۲.۵	۰.۱۸
۲	میزان انطباق با عوارض طبیعی	۰.۰۵۰۴	۲.۵	۰.۱۳
۳	میزان انطباق با مرز پلاک ساخت و سازه‌های موجود	۰.۰۵۰۴	۲.۵	۰.۱۳
۴	شفافیت و کل‌نگری قوانین	۰.۰۲۵۲	۲.۵	۰.۰۶
۵	محوریت افراد در تصمیم‌های سازمانی	۰.۰۲۲۴	۲.۵	۰.۰۶
۶	امکان فرار قانونی	۰.۰۲۵۲	۲.۵	۰.۰۶
۷	هماهنگی بین سازمانی	۰.۰۶۰۰	۲.۵۰۰۰	۰.۱۵۰۰
۸	روابط متقابل اجزا سیستم مدیریت شهری	۰.۰۳۰۰	۲.۰۰۰۰	۰.۰۶۰۰
۹	جایگاه و هویت حریم در سیستم مدیریت شهری	۰.۰۳۰۰	۲.۵۰۰۰	۰.۰۷۵۰
۱۰	استقلال و اقتدار کافی شهرداری برای انجام وظایف خود در رابطه با حریم	۰.۰۲۴۰	۲.۵۰۰۰	۰.۰۶۰۰
۱۱	تجهیز شهرداری برای ارائه خدمات در حریم	۰.۰۳۰۰	۲.۰۰۰۰	۰.۰۶۰۰
۱۲	نقش دولت مرکزی و در سطوح محلی	۰.۰۳۶۰	۲.۰۰۰۰	۰.۰۷۲۰
۱۳	میزان شفافیت در اختیارات و شرح وظایف افراد و سازمان‌ها	۰.۰۱۸۰	۲.۵۰۰۰	۰.۰۴۵۰
۱.۱۳	جمع			

جدول ۷: عوامل تأثیرگذار خارجی و امتیازات حاصل شده

فرصت‌ها

ردیف	عامل	ضریب اهمیت	رتبه	امتیاز
۱	امکان رفع تداخل حریم به لحاظ قانونی	۰.۰۴۲۰	۳.۵۰	۰.۱۵
۲	امکان افزایش سطح حریم	۰.۰۴۲۰	۳.۵۰	۰.۱۵
۳	وجود قوانین تشویقی	۰.۰۱۹۶	۴.۰۰	۰.۰۸
۴	وجود نهادهای جامعه مدنی و تشکلهای غیردولتی	۰.۰۱۸۰	۴.۰۰	۰.۰۷
۵	مدیریت یکپارچه و قانونمند	۰.۰۲۷۰	۳.۵۰	۰.۰۹
۶	استفاده از پتانسیل‌های بالقوه گروه‌های صنفی موجود در حریم	۰.۰۲۷۰	۴.۰۰	۰.۱۱
۰.۶۵	جمع			

تهدیدها

ردیف	عامل	ضریب اهمیت	رتبه	امتیاز
۱	وجود موانع اجتماعی-اقتصادی جهت رفع تداخل حریم‌ها	۰.۰۵۸۸	۲.۵۰	۰.۱۵
۲	وجود فضاهای رها شده و تعیین تکلیف نشده	۰.۰۶۳۰	۲.۵۰	۰.۱۶
۳	انطباق قوانین و نظام حقوقی با نیاز سیستم مدیریت	۰.۰۱۱۲	۲.۵۰	۰.۰۳
۴	وجود راه‌های گریز از مجازات	۰.۰۲۲۴	۲.۰۰	۰.۰۴
۵	ضمانت اجرایی حقوق و قوانین در برابر تخلفات	۰.۰۲۵۲	۲.۰۰۰۰	۰.۰۵۰۴
۶	وجود فضای ابهام و عدم قطعیت در قوانین و تبعات حقوقی ناشی از آن	۰.۰۱۹۶	۲.۰۰۰۰	۰.۰۳۹۲
۷	چارچوب قانونی ثابت و قدیمی	۰.۰۱۶۸	۲.۵۰۰۰	۰.۰۴۲۰
۸	اعمال تغییر و اصلاحات متعدد قوانین	۰.۰۲۲۴	۲.۰۰۰۰	۰.۰۴۴۸
۹	میزان تعامل بین علوم شهری و قانون‌گذاری شهری	۰.۰۱۴۰	۱.۰۰۰۰	۰.۰۱۴۰
۱۰	انطباق قوانین شهری با دیدگاه‌ها و روش‌های جدید مدیریت شهری	۰.۰۱۴۰	۱.۰۰۰۰	۰.۰۱۴۰
۱۱	تعاریف مدنظر قرار گرفته برای محدوده و حریم در قوانین	۰.۰۰۸۴	۲.۰۰۰۰	۰.۰۱۶۸
۱۲	میزان توجه به بحث مشارکت عمومی	۰.۰۱۹۶	۲.۰۰۰۰	۰.۰۳۹۲
	جمع			۰.۶۴

با توجه به امتیاز عوامل داخلی ۱.۳۶ و عوامل خارجی ۱.۲۸ راهبردها و سیاست‌های مدیریت یکپارچه حریم کلان‌شهر اصفهان با اولویت سیاست‌گذاری با تدوین استراتژی‌های متناسب در جدول زیر ارائه گردیده است.

راهبردها و سیاست‌های مدیریت یکپارچه حریم کلان‌شهر اصفهان

در جهت دستیابی به اهداف مدیریت یکپارچه حریم کلان‌شهر اصفهان شامل مدیریت مبتنی بر مشارکت مردم جهت مدیریت پایدار حریم، استفاده از کلیه ظرفیت‌های نهادی و قانونی (دولتی، خصوصی و غیردولتی) جهت مدیریت حریم تحت نظام واحد مدیریت، تقویت نقش شهروندان در مدیریت اراضی حریم بر اساس در نظرگیری چهارعنصر حقوق، مسئولیت، مشارکت و هویت، مدیریت منابع زیست‌محیطی محدوده، جلب مشارکت بخش خصوصی برای تحقق نقش و جایگاه هاله‌ای حریم و ظرفیت‌سازی نهادی و مدیریتی برای جذب و استقرار خدمات ویژه کلان‌شهری به‌ویژه گردشگری-فرهنگی و خدمات برتر در محدوده حریم، راهبردهای ذیل که مستخرج از تحلیل SWOT در مرحله قبل است، در قالب جدول شماره ۸ ارائه شده است.

جدول ۸: اهداف و راهبردهای مستخرج از تحلیل SWOT

تهدیدات T	فرصت‌ها (O)	اهداف	
		خرد (Objective)	(Goal) کلان
وجود فضاهای رها مانده بین حریم‌ها -عدم کنترل بر ساخت‌وسازهای فضاهای رها مانده بین حریم‌ها به‌واسطه ابهام در متولی مدیریت این محدوده‌ها در فضای بین حریم اصفهان و خمینی‌شهر -وجود موانع و مسائل فرهنگی اجتماعی جهت اصلاح حریم‌های شهرهای اصفهان با خمینی‌شهر و دولت‌آباد -وجود موانع متعدد جهت اصلاح تداخل حریم شهر اصفهان و بهارستان به‌واسطه پتانسیل‌های اقتصادی اراضی جنوب اصفهان -نهادینگی نظام تصمیم‌گیری و اجرا به‌صورت بخشی و نه بین‌بخشی در سطح افقی -عدم تجهیز شهرداری برای ارائه خدماتی چون آموزش و پرورش، بهداشت، تأمین آب برای روستاهای واقع در حریم -تنگناهای ساختاری و فقدان ابزار و اختیارات لازم به لحاظ هماهنگی عمودی با نهادهای ملی و منطقه‌ای -فقدان تعاریف روشن از روابط و تعامل عناصر مختلف فعال در حریم شهر اصفهان و حیطه و ابعاد موضوعی و جغرافیایی وظایف محوله. -وجود خلاء جدی در مجموعه قوانین شهری به لحاظ کنترل توسعه فیزیکی شهرها و تهدیدات ناشی از آن بر حریم -عدم انطباق قوانین و نظام حقوقی موجود بر نیازهای سیستم مدیریت حریم و نیازهای جدید -وجود راه‌های گریز از مجازات ناشی از تخلفات به‌واسطه عدم پوشش فضایی کامل محدوده حریم -نارسایی در سیستم ضمانت اجرای حقوق و قوانین در برابر تخلفات (کمسیون ماده ۱۰۰ نه‌تنها ضمانت اجرای قانون شهرداری‌ها	وجود قوانین و مقررات واضح و روشن جهت رفع تداخل حریم‌ها -امکان افزایش محدوده حریم اصفهان از سمت شرق و جنوب به‌واسطه وجود فضاهای رها مانده -امکان افزایش محدوده حریم اصفهان به‌واسطه رفع تداخل حریم اصفهان و حریم شهرهای مجاور از مرز تقسیمات شهرستانی -جهت‌گیری‌های بین‌المللی در ارتباط با تقویت نقش افراد، سازمان‌های غیردولتی و کارشناسان در امور تصمیم‌گیری و نشت ایده حکمروایی. -اذعان و اعتراف به بی‌ثمر بودن روابط بالا به پایین و سنتی در حل مسائل بغرنج -شکل‌گیری برخی از اشکال نهادهای جامعه مدنی و تشکلهای غیردولتی برای خارج کردن نظام تصمیم‌گیری از شکل خطی -حرکت در راستای حرفه‌ای نمودن مدیریت جهت استقرار نظام شایسته‌سالاری با توجه به سیاست‌های اجرایی استان اصفهان در برنامه چهارم توسعه -افزایش باور عمومی و مدیران شهری در جهت ایجاد مدیریت یکپارچه و قانونمند. -استفاده از پتانسیل‌های بالقوه گروه‌های صنفی موجود در حریم اصفهان در جهت مدیریت مطلوب و پایدار -تدوین قوانین تشویقی جهت افزایش کارایی مدیریت حریم اصفهان -توجه روزافزون به مشارکت	مدیریت مبتنی بر مشارکت مردم جهت مدیریت پایدار حریم استفاده از کلیه ظرفیت‌های نهادی و قانونی (دولتی، خصوصی و غیردولتی) جهت مدیریت حریم تحت نظام واحد مدیریت. -تقویت نقش شهروندان در مدیریت اراضی حریم بر اساس در نظرگیری چهارعنصر حقوق، مسئولیت، مشارکت و هویت مدیریت منابع زیست‌محیطی محدوده - جلب مشارکت بخش خصوصی برای تحقق نقش و جایگاه هاله‌ای حریم	-ایجاد مدیریت واحد و یکپارچه

را برعهده ندارد؛ بلکه سبب افزایش تخلفات نیز می‌شود) -تغییر قوانین مرتبط با قانون شهرداری‌ها در شرایط فقدان یک چارچوب حقوقی قانونی فراگیر و متناسب و در نتیجه حاکمیت فضای ابهام و عدم قطعیت شدید در قوانین مذکور و تبعات حقوقی ناشی از آن -بی‌ثباتی و تزلزل قانون شهرداری‌ها از حیث تغییرات حقوقی -تغییر و اصلاحات متعدد قوانین در یک چارچوب قانونی ثابت و قدیمی -عدم ارتباط و تعامل فعال بین علوم شهری و قانون‌گذاری شهری -عدم ارتباط و تحول قوانین شهری متناسب با دیدگاه‌ها و روش‌های جدید مدیریت شهری -عدم امکان توسعه محدوده حریم شهر اصفهان از سمت شمال و غرب به‌واسطه قانون تعاریف محدوده و حریم		
راهبردهای اقتضایی (ST)	راهبردهای تهاجمی (SO)	نقاط قوت (S)
-هماهنگی درون و بیرون سازمانی نهادهای مرتبط و مؤثر در مدیریت حریم از طریق ایجاد ساختار مدیریتی حریم با محوریت شهرداری اصفهان -اصلاح قوانین و مقررات فعلی ملاک عمل عناصر و ارگان‌های مؤثر در مدیریت حریم	-استقرار نظام یکپارچه کنترل بر اجراء برای ضمانت اجرایی -وضع قوانین مناسب در رابطه با استقرار کاربری‌ها و عملکردهای ویژه در حریم‌های کلان‌شهری	-ارتقاء سطح آگاهی مدیریت شهری جهت تسریع در رفع تداخل حریم‌های شهرهای مجاور و حریم اصفهان -وجود معدود قوانین کنترلی، در رابطه با مدیریت استقرار کاربری‌های صنعتی در محدوده پیرامون کلان‌شهر اصفهان همچون قانون منع احداث صنایع تا فاصله 50 کیلومتری از مرکز شهر اصفهان
راهبردهای دفاعی (WT)	راهبردهای انطباقی (WO)	نقاط ضعف (W)
-تدقیق نقش و جایگاه عناصر مدیریتی حریم -ایجاد جایگاه ویژه برای حریم در ساختار سازمانی شهرداری اصفهان -جلوگیری از ایجاد مدیریت‌های جدید با حیطه عملکردی مجزا در محدوده حریم	-تفویض اختیارات عناصر و نهادهای مؤثر بر حریم در چارچوب نظام مدیریت واحد -اصلاح و توسعه محدوده حریم اصفهان -استفاده حداکثری از نیروهای تخصصی موجود در شهرداری اصفهان در مدیریت حریم و پرهیز از ایجاد تورم در ساختار سازمانی شهرداری اصفهان با افزایش کادر پرسنلی جدید -تغییر وضعیت مدیریت فعلی حریم	-تداخل حریم شهر اصفهان در محدوده شهرستان‌های مجاور از سمت شمال غرب و جنوب غربی -تداخل حریم شهرهای مجاور اصفهان در محدوده شهرستان اصفهان از سمت شمال و غرب -تداخل حریم اصفهان و حریم بهارستان در جنوب -انطباق خط محدوده و حریم شهر در محدوده رهنان و خوراسگان و کم‌عرض بودن پهنه حریم در سرتاسر بخش غربی -افزایش ساخت‌وسازها و عدم کنترل و نظارت صحیح در محدوده‌هایی از حریم شهرهای مجاور که در شهرستان اصفهان و نزدیک به شهر اصفهان واقع شده‌اند.

عدم انطباق خط محدوده حریم بر عوارض طبیعی در بعضی از نقاط (محدوده شهرستان خمینی شهر)
عبور خط حریم از بافت مسکونی و در مواردی از وسط ساختمان‌های مسکونی و تفکیک بافت و ساختمان به دو محدوده داخل و خارج از حریم (در محدوده تحت مدیریت منطقه ۱۳ شهرداری اصفهان)
نقصان در هماهنگی بین سازمانی افقی که به بروز بسیاری از تناقضات در سیاست‌گذاری‌ها و اجرا، دوباره کاری‌ها، اتلاف منابع و ... را دامن می‌زند.
اطلاق ناپذیر بودن مفهوم سیستم بر مجموعه عناصر مدیریت حریم به واسطه عدم وجود روابط متقابل به اجزا سیستم
نامشخص بودن جایگاه و هویت حریم در سیستم مدیریت شهری اصفهان
بروز اغتشاش و ابهام در وظایف قانونی و جایگاه سازمانی عناصر ذی‌ربط در مدیریت حریم به واسطه عدم وجود رویکرد جامع و کل‌نگر در وضع موجود
فقدان لایه‌های بین سازمانی و برنامه‌ریزی در مدیریت حریم شهر اصفهان
خلأ شدید جایگاه و روابط بین سازمانی و تشکیلاتی در رابطه با حریم
فقدان استقلال و اقتدار کافی شهرداری برای انجام وظایف خود در رابطه با حریم
حجم عمده‌ای از قوانین و مقررات جنبه تنبیهی و بازدارنده دارند.
فقدان کل‌نگری موضوعی و خلأ و نقایص قانونی به لحاظ پوشش موضوعی و فضایی در رابطه با حریم
غلبه افراد بر قوانین
وجود تداخل و ابهام‌های قانونی شدید و گسترده در زمینه شرح وظایف و اختیارات شهرداری‌ها و دیگر نهادهای مسئول به دلیل تعدد قوانین مرتبط و مؤثر و عدم هماهنگی و تعیین تکلیف وضعیت قوانین نسخ و منسوخ
نقص و ناهماهنگی قوانین به لحاظ پوشش حریم و ایجاد زمینه نامناسب و اغتشاش مدیریتی و امکان فرار از آن

با ایجاد کمترین تحولات ساختاری

با توجه به محتوای درج شده و منطبق با طرح جامع حریم کلان‌شهر اصفهان و همچنین نتایج تحلیل‌های ارائه شده در جداول تحلیل SWOT، سیاست‌های اجرایی تحقق راهبردهای اختصاصی برای مدیریت یکپارچه به شرح زیر است:

– تقویت نقش و جایگاه شوراهای محلی در سکونتگاه‌های مصوب موجود در رفع مسائل و مشکلات ساکنان؛
– اعطای تسهیلات (ایجاد عملکردهای اقتصادی ویژه) به بخش خصوصی برای ایجاد فضاهای تفریحی فراغتی در حریم؛

– کنترل و نظارت بر انتشار آلاینده‌ها توسط نیروهای متخصص در شهرداری؛
– تعیین وظایف دقیق نهادها و ارگان‌ها در حیطه مسائل زیست‌محیطی حریم؛
– تدوین ضوابط و مقررات تشویقی برای جذب سرمایه‌گذاران در راستای توسعه فعالیت‌های پاک و نوین؛
– وضع جریمه‌های زیست‌محیطی بر صنایع آلاینده منفرد موجود؛
– توسعه سطح محدوده حریم از سمت جنوب و شرق؛
– انطباق خط محدوده حریم بر مرز شهرستان خمینی‌شهر از غرب؛
– انطباق خط محدوده حریم بر مرز شهرستان‌های برخوار و شاهین‌شهر و میمه از سمت شمال و شمال غرب؛
– اصلاح خط حریم شهرهای مجاور منطبق بر مرز شهرستان اصفهان؛
– اصلاح خط محدوده حریم بر اساس عوارض طبیعی؛
– تعیین تکلیف کاربری‌های روستاهای فاقد طرح، واقع در حریم بر اساس ضوابط و مقررات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مبتنی بر هماهنگی با ضوابط و مقررات طرح حریم؛
– تعیین محدوده روستاهای واقع در حریم تعیین و تدقیق وظایف و مسئولیت‌های عناصر و نهادهای مؤثر و مرتبط در مدیریت و اداره حریم؛

– ملزم نمودن بنگاه‌های املاک به کسب استعلام از شهرداری جهت خرید و فروش اراضی حریم؛
– ایجاد رابطه دوسویه و شفاف میان شهرداری و اداره ثبت‌اسناد و املاک در زمینه جلوگیری از تفکیک اراضی حریم؛

– الزام به ارزیابی اثرات زیست‌محیطی احداث و توسعه پروژه‌های پیشنهادی در حریم؛
– کنترل و نظارت بر انتشار آلاینده‌ها در واحدهای نظارت و کنترل محیط‌زیست توسط نیروهای متخصص شهرداری‌ها؛

– شفاف‌سازی و هماهنگی رابطه شهرداری با سایر ذی‌نفعان مرتبط در زمینه مدیریت اراضی حریم؛
– توسعه آگاهی‌های زیست‌محیطی شهروندان با مشارکت مدیریت شهری، رسانه‌ها، سازمان‌های آموزشی و تشکل‌های غیردولتی (NGO)

– انطباق خط حریم روستاهای واقع در حریم بر خط محدوده روستا؛
– اصلاح قانون تعاریف محدوده و حریم شهر بر اساس سلسله مراتب شهری کشور با تأکید بر ضرورت برخورد افتراقی با موضوع و مسئله حریم کلان‌شهرهای کشور با سایر شهرها؛
– تلفیق قوانین زمین شهری، حفظ اراضی زراعی و باغی و حفظ و گسترش فضای سبز و تعیین حیطه وظایف و عملکردهای عناصر متولی اجرای این قوانین (مسکن و شهرسازی، جهاد کشاورزی و شهرداری) در قالب یک قانون جامع و واحد؛

– اصلاح و به‌روزرسانی قانون شهرداری‌ها و به‌خصوص ماده ۹۹ و ۱۰۰ این قانون به‌منظور تعیین حوزه دقیق عملکرد شهرداری در رابطه با مدیریت اراضی حریم، ارائه خدمات به سکونتگاه‌های واقع در حریم، کاربری‌های قابل‌استقرار در این محدوده، جایگاه طرح جامع حریم در ساختار مدیریتی و کالبدی مدیریت شهری کشور و ایجاد حساسیت و تمرکز بیشتر بر نحوه بررسی تخلفات در حریم با آرایش جدید اعضای کمیسیون تخلفات.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در جهت حصول مدیریت یکپارچه و پایدار حریم اصفهان موارد ذیل باید رعایت گردد:

به‌منظور حفاظت از کلیت یکپارچه حریم، تمامی درآمدهای ناشی از عوارض، ساخت‌وسازها، تخلفات و مانند آن در حریم شهر، در صندوقی با عنوان «صندوق تمرکز درآمدهای حریم» متمرکز گردد و بر اساس قوانین و مقررات و به‌موجب الحاق یک‌بند و سه تبصره به قانون شهرداری‌ها: شهرداری‌ها بایستی ۸۰ درصد از درآمدهای حاصل از حریم را در جهت ارائه خدمات به سکونتگاه‌های واقع در حریم اختصاص دهند و همچنین میزان و شرایط اقتصادی شهرداری‌های مناطق در بین تمامی مناطق شهرداری اصفهان بر اساس یک چارچوب منطقی تخصیص یابد. بدیهی است در رابطه با نحوه اولویت‌های ایجاد خدمات در سکونتگاه‌های واقع در حریم، شهرداری هماهنگی‌های لازم را با فرمانداری و بخشداری بخش مرکزی خواهد داشت.

اگرچه یکی از ابعاد تحقق توسعه پایدار، پایداری نهادی و مدیریتی است؛ اما به نظر می‌رسد جنبه زیست‌محیطی پایداری حریم اصفهان رابطه تنگاتنگی با پایداری مدیریتی این محدوده دارد، لذا پیشنهاد می‌گردد با هماهنگی سازمان حفاظت محیط‌زیست و اداره بهداشت، واحدی با عنوان بهداشت و محیط به‌منظور صیانت از اراضی، کنترل انتشار آلودگی‌ها و ارزیابی‌های اثرات زیست‌محیطی کاربری‌هایی که در حریم استقرار خواهند یافت در ساختار سازمانی مدیریت حریم ایجاد گردد.

وضعیت حاکم بر حریم اصفهان حاکی از آن است که علاوه بر شرایط سخت طبیعی چند سال اخیر، عدم وجود شبکه‌های آبیاری مدرن و مکانیزه، عدم مشارکت مردمی در ایجاد و نگهداری شبکه‌های موجود، تفکیک وظایف میان جهاد کشاورزی، سازمان آب منطقه‌ای و شهرداری اصفهان از مهم‌ترین عوامل تخریب و تضييع اراضی زراعی و باغی این محدوده به شمار می‌آیند. روند تخریب اراضی زراعی و باغی بیشتر از آنکه از منظر تولیدی و اقتصادی، مهم و اثرگذار باشد، از منظر زیست‌محیطی و پایداری اکوسیستم حریم مطرح است. درواقع پیشروی بیابان، طوفان‌های شن، گردوغبار و افزایش آلودگی‌های زیست‌محیطی از مهم‌ترین و خطرناک‌ترین آثار از بین رفتن سبزی‌نگی حریم اصفهان به شمار می‌آیند. بر این اساس پیشنهاد می‌گردد کمیته‌ای با عنوان کمیته مدیریت منابع حریم با همکاری و مشارکت استانداری، سازمان جهاد کشاورزی، سازمان آب منطقه‌ای و شهرداری اصفهان ایجاد گردد.

فهرست منابع

- Akerman, T. (2001), Urban Debates and Deliberative Democracy. *Acta Politica*, 36 71-87.
- Amiri, D. (2021). Integrated Perimeter Management in Metropolitan Areas with an Emphasis on Pathology. *First International Conference on Knowledge and Technology of Law and Humanities in Iran*, Tehran. Retrieved from <https://civilica.com/doc/1284012>.
- Ashtiani Araghi, M. R., Sarvar, R., Zivyar, P., & Fallah Tabar, N. (2020). Realizing Integrated Urban Management with an Emphasis on the Role and Power of Actors at Different Levels of Urban Management in Tehran. *Urban and Regional Planning Research Quarterly*, 11(40), 31-46.
- Benz, A., Scharpf, F. W. and Zintl, R. (1992), Horizontale Politikverflechtung. Zur Theorie von Verhandlungssystemen, Frankfurt: Campus.
- Brenner, N. (2003), Standortpolitik, State Rescaling and the New Metropolitan Governance in Western Europe', *DISP*, 152: 15-25.
- Ebrahimnia, V., & Abdi Daneshpour, Z. (2016). Policymaking in Greater Tehran: Analyzing the Duality of Integration and Fragmentation. *Journal of Fine Arts: Architecture and Urban Planning*, 22(1), 17-28.
- Friskén, Find Norris, D. F. (2001), Bridging the City Suburb Divide: States and the Palen of Regional Cooperation. *Journal of Urban Affairs*, 23: 26 497-512.
- Heidarian, S., & Rahimi, M. (2017). Developing and Assessing Criteria for Integrated Intervention in Organizing Informal Settlements with an Urban Governance Approach (Case Study: Naysar District, Sanandaj). *Human Settlements Planning Studies*, 12(4), 915-933.
- Innes, J. E., & Booher, D. E. (2010). Planning with complexity: An introduction to collaborative rationality for public policy. *Routledge*.
- Jouve, B. and Lefèvre, C. (1999), Villes, métropoles. Les nouveaux territoires Sage.
- Khodashahi, A., Rahnama, M. T., & Madiri, M. (2018). Strategic Analysis of Management Challenges in Tehran Metropolitan Area with an Integrated Urban Management Approach. *New Perspectives on Human Geography*, 10(4), 141-162.
- Le Gales, P. (1995), T ouvernement des villes à la gouvernance urhane, *Revue française de science politique*, 45: 57-95.
- Naghsh-e Jahan Pars Consulting Engineers. (2018). Comprehensive plan of Isfahan city's boundaries (urban perimeter). *Naghsh-e Jahan Pars*.
- Rezaei, M., & Zangiabadi, A. (2020). Evaluating and Analyzing the Role of Urban Management Actors in Integrated Management of the Historical Context of Shiraz Metropolitan Area Using the ANP Model. *Geographical Space Planning Quarterly*, 10(36), 179-196.
- Sarvar, R., et al. (2017). Application of the MIeta-SWOT Model in Planning and Sustainable Development Management of Metropolitan Areas (Case Study: Southern Perimeter of Tehran Metropolitan Area). *Majlis and Rahbord Quarterly*, 24(91).
- Sarvar, R., et al. (2019). Scenarios for Integrated Management of the Metropolitan Area of Tehran. *Sixth National Conference on Applied Research in Civil Engineering, Architecture, and Urban Management*, Khaje Nasir Toosi University of Technology, Tehran.
- Siyami, G., & Vakili, J. (2016). Explaining Participatory and Democratic Institutional Scenarios in the Governance Structure of the Tehran Metropolitan Region. *Majlis and Rahbord Quarterly*, 23(86), 269-302.
- Sustainable Development Plan for the Perimeter of Isfahan City. (1999). *Naghsh-e Jahan Pars Consulting Engineers*.
- Tazehdel, S., Shia, Ismail, Seyedolhosseini, Seyed Moslem, Habibi, K. (2021). Developing an Integrated Management Model for Metropolitan Areas with an Emphasis on Governance. *Urban and Regional Development Planning Quarterly*, 6(16), 25-48.
- van den Berg, L., Braun, E. and van der Meer, J. (1997), The Organising Capacity of Metropolitan Regions, Environment and Planning C: Government and Policy, 15. 86
- van Waarden, F. (1992), Dimensions and Types of Policy Networks, *European Journal of Political Research*, 21:29-52.
- Zoning Document for the Perimeter of Isfahan City. (2018). *Naghsh-e Jahan Pars Consulting Engineers*.